

TOMAŽ ŠALAMUN

Születésnapok

Huszonötödik születésnapomra a katonaságnál
ajándékot kaptam: egy kagylókkal ékesített
zsebtükröt, a talapzatán őzek és egy patak;
azonkívül kimenőt kaptam a városba,
krémest és egy pohár bort.

Megnéztem egy mozifilmet, amelyben Jean Harlow
állandóan festi a haját, majd meghal.

Azok az emberek, akik sokak tesznek az emberiségért,
általában magányosan, fáradtan végzik.

Néha rosszul sül el a dolog, megöli őket
a sok hajfestés. Négy év múlva,
szintén a születésnapomon,

azon morfondíroztam, New York City olyan
mint a jugoszláv néphadsereg: rengeteg ember,
akiknek semmi közük egymáshoz,
és azelőtt sohasem találkoztak.

Rauschenberg megmutatta Twombly festményeit
az ötvenes évek elejéről. Majdnem mindenki elment
a Long Islandre. Meleg volt. Nagyon.

Tatjana Grosman az erkélyről megmutatta az utcát,
ahol a háborút követő években iratok nélkül lakott.

Senki sem hitte el neki, hogy ő Tatjana Grosman.

Ha valaki véletlen megöli, nem tudták volna
bizonyítani a gyilkosságot, mert nem voltak papírjai.

Aztán visszamentem a 34. utcába,

lefeküdtem és cigarettáztam,

a Tommyt hallgattam, a Who együttest.

Mindezt alighanem csak azért írom,
mert nagyon esik az eső.

Égetett siena

*Ha majd nagyra nővünk, le fogjuk bombázni Párizst,
a rakéták tágra nyitják majd a pinceajtókat.
A tetőt fehérre festjük,
a víz torkát feketére.*

*Ha majd nagyra nővünk, le fogjuk bombázni Párizst,
sült galambok lesznek az erkélyeken.
A szánkó után egy óriási papírtekerceset kötünk,
a szamovárba összegyűjtjük a ferde napsugarakat.*

...
*Halmocska, megmérgeztem magam.
A völgyben csordogáló bort
felhörpintették a köd szikrái.*

...
*Ha én, Tomaž Šalamun éhen halok,
nagy baj lesz.
A tönk szélére jutottunk. Végünk van.*

...
*van egy lovam. négy lába van.
lemezjátsszóm is van. rajta szoktam aludni.
van egy testvérem. szobrász.
kabátom is van. hogy ne fázzak.
vannak növényeim is. hogy legyen némi zöld a szobámban.
van egy maruskám. azért mert szeretem.
gyufám is van. hogy néha rágyújthassak.
testem van. vele azt csinálom, amit legjobban szeretek.
van bennem némi rombolási hajlam,
a destrukció sok gondot okoz.
vannak éjszakák is. általában az ablakon keresztül érkeznek szobámba.
van hajlamom az autóversenyzésre. ebből kifolyólag autókkal versenyzem.
van pénzem. kenyeret veszek érte.
van hat jó versem. remélem, lesz még néhány.
27 éves vagyok, az évek úgy elröpültek, mint a pinty.
van egy kis bátorságom. ezzel az emberi ostobaság ellen harcolok.
március hetedikén van a névnapom. boldog lennék,
ha hetedikén szép napra virradnánk.
van egy pajkos kis barátnőm. esténként, ha ágyba teszik,
azt mondja: šalamun, és már alszik is.*

...
te zseni vagy, tomaž šalamun
te nagyszerű vagy, te szép vagy
te magas vagy, te nagy vagy
te erős vagy, te fenséges vagy
te vagy a legnagyobb minden élő között
te király vagy, te gazdag vagy
te zseni vagy, tomaž šalamun, el kell ismerni
te oroslán vagy, téged tisztelnek a csillagok
a nap minden nap felragyog neked
te minden vagy, te vagy az ararát-hegység
te örök vagy, te vagy az esthajnalcsillag
te kezdet és vég nélküli vagy, neked nincs árnyékod, s nem félsz
te fény vagy, égi jelenség
nézzetek tomaž šalamun szemébe, láthatjátok benne az ég fenséges fényeit
nézzétek a kezét, nézzétek meg a kutyáját
nézzétek, hogy megy, látjátok milyen kecses a lépte
a bőre finom olajoktól illatozik
a hajad csupa csillagpor
a csillagok csodálják, ki csodálja a csillagokat
a tenger kék, ki az égbolt védőszentje
te hajó vagy a tenger közepén, nem árthat neked se szél, se vihar
te hegység vagy a síkság közepén, te oázis vagy a sivatag közepén
te speculum humanae salvationi, az elkárhozottak megmentője vagy
melletted minden fény elhalványul, melletted minden csillag elsötétül
minden téglá, minden ház, minden morzsa, minden por
minden gyapjúsál, minden vér, minden hegység, minden hó
minden fa, minden élet, minden völgy, minden szakadék
minden gyűlölet, minden bárány, minden villanás, minden szivárvány

History

Tomaž Šalamun egy szörnyeteg,
Tomaž Šalamun egy repülő ágyúgolyó.
Senki sem ismeri röptének pályáját.
Félhomályban fekszik, félhomályban úszik.
Az emberek és én csodálkozva tekintünk fel rá,
reménykedünk, nem lesz baj, merthogy üstökös.

*Lehet, hogy az Isten haragja,
monolit, a világ határa.
Lehet, hogy a kozmosz azon pontja,
mely energiát fog szolgáltatni bolygónknak,
ha elfogy a kőolaj, az acél, az étel.
Lehet, hogy csak a sejtek játéka, egy léhűtő,
s ki kellene tekerni a fejét, mint a póknak.
De valami elnyelné akkor Tomaz Šalamunt,
valószínűleg a feje.
A fejéből új végtagok nőnének ki.
Valószínű, hogy két üveg közé kellene tenni,
le kellene fényképezni, formalinba kellene tenni,
hogy a gyerekek csodájára járnának, mint főtuszoknak,
a különös tengeri teremtményeknek és ebihalaknak.
A stadion kapujában a jegyszédők, kétszer eladnák
a jegyeket. Ez jó lenne az embereknek, mert lenne kenyérük.
A következő évben valószínűleg Hawaii-szigetén lesz
vagy Ljubljanában. Hawaii-n nagyon meleg van.
Az emberek mezítláb mennek az egyetemre.
A hullámok nagyok, néha eléri a száz lábnyi magasságot is.
Állandóan dörmög, mozgatja a Földet.
A városban martalócok rohangásznak.
A vége fantasztikus lesz, csupa szerelem,
mert a levegőben só árad, és fuvallat.
Ljubljanában azt mondják az emberek: nézd!
Az ott Tomaz Šalamun, elment feleségével, Maruskával
a boltba, hogy tejet vegyen,
mert tejet szeretne inni.
And that's history.*

FENYVESI OTTÓ fordításai